

Nr 334.

Av herr Widén m. fl., om utredning av frågan om inrättandet av en lekmananämnd på skolans område.

Erfarenheterna av 1946 års skolkommissions arbete visar värdet av ett lekmanainflytande vid utformandet av en skolreform. Lekmanainstitutionen fyller uppenbarligen den dubbla uppgiften att bland allmänheten väcka fördjupat intresse för skolans problem och att inom skolan verka för att lekmannens erfarenheter och synpunkter få göra sig gällande som komplement till skolans fackmässiga expertis.

För det långsiktiga planerings- och försöksarbetet inom den nya skolan vore det säkert lyckligt, om ett representativt lekmannaforum — av allsidigare sammansättning än skolkommissionen kunnat inrymma — finge möjlighet att nära följa den pågående experimentverksamheten och därvid även knyta kontakt med arbetet inom skolöverstyrelsens planerade försöksrotel. Det lekmannaelement, som för närvarande är knutet till skolöverstyrelsen, kan inte anses fylla sådana uppgifter som ett dylikt lekmannaforum bör ha. Inte minst med hänsyn till den vikt, som den förberedande yrkesutbildningen kommer att få inom den nya skolans ram, är det angeläget, att ett fortsatt lekmanainflytande får göra sig gällande. En anknytning till näringslivet måste härvid anses vara särskilt värdefull. Denna senare synpunkt har vid förberedandet av den beslutade skolreformen starkt understrukits. Särskilda utskottet vid 1950 års riksdag framhöll i sitt utlåtande nr 1 i detta sammanhang: »Utskottet vill understryka vikten av att yrkesutbildningen inom enhetsskolan — såväl yrkesvägledningen som den förberedande yrkesutbildningen — organiseras på ett fullt tillfredsställande sätt. I annat fall skulle skolpliktens förlängning icke möta förståelse från målsmännens och näringslivets sida.» Ett lekmannaforum såsom det här avsedda skulle kunna utgöra ett värdefullt led i denna nödvändiga kontakt.

Bland de uppgifter, till vars lösning ett sådant organ på ett värdefullt sätt bör kunna bidra, kan nämnas utformningen av kursplanerna. Även vid fastställandet av lärostoffets begränsning och fördelning liksom vid konkurrensfrågor mellan olika läroämnen är det angeläget, att lekmannaopinionen får tillfälle att utöva en viss fortlöpande granskningsverksamhet. Erfarenheten visar att man ofta möter svårigheter, då man måste företaga en reducering och omfördelning av lärostoffet.

En förlängning av den nuvarande skolkommissionens uppdrag skulle icke lösa frågan om bevarat lekmanainflytande under den långa försökstid som avses förflyta, innan den beslutade skolreformen förs ut till landets alla skoldistrikt. Det är tvärtom nödvändigt, att den *lekmananämnd på skolans*

område («skolnämnd»), som enligt vår mening bör inrättas, får en sammanställning av sådan allsidighet, att olika provinsiella, ålders- och yrkesmässiga bildnings- och socialgrupper bliva representativt företrädda. (Jämför radionämnden). Någon överbetoning av den politiska representativiteten bör icke eftersträvas.

Denna nämnd behöver inte vålla statsverket annan kostnad än den som är förenad med sammanträdes- och reseverksamhet. Den kan lämpligen hämta sin sekreterare ur skolöverstyrelsens tillämnade försöksrotel. Nämndens ledamöter böra äga fritt tillträde till försöksskolorna. Nämnden bör inkomma till skolöverstyrelsen eller Kungl. Maj:t med sina synpunkter och önskemål.

Nämnden bör — liksom radionämnden — utses av Kungl. Maj:t, till det antal Kungl. Maj:t anser lämpligt.

Frågan om inrättandet av en sådan nämnd bör således upptagas till utredning. Utredningen torde lämpligtvis kunna ske genom 1946 års skolkommision.

Med hänvisning till vad ovan anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om en utredning av tillsättandet av en lekman-nämnd på skolans område.

Stockholm den 26 januari 1951.

A. Widén.

Daniel Wiklund

Manne Ståhl.

i Stockholm.

A. Olsson.

Gerda Höjer.
